

FLOR DE CARD

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR

BOLLETÍ-REVISTA DEL CENTRE CULTURAL CARD * JULIOL-AGOST DE 1985 * Nº 108

TANTA TELE, NO, GRÀCIES

Un cop apagat el ressò dels darrers coets de les festes de Sant Llorenç arriba l'hora de l'anàlisi, no per haver assumit el paper de jutges -que no és aquest el nostre paper-, sinó perquè els actes públics són susceptibles d'esser esbrinats pels qui els sustenten econòmicament. I un hi veu, des d'un punt de vista subjectiu, coses positives i d'altres que no ho són tant, com en tota activitat humana.

Entre les positives hi comptam l'alt grau de participació de la gent, que es va abocar al carrer tot fent-nos recordar aquells anys en què la berbena estava centrada en les figures mítiques d'en José Guardiola i n'Antonio Machín. També és destacable el correcte desenvolupament de les carreres de cavalls, juntament amb l'interés que el públic hi demostrà. Era una tradició llorencina que restava dormida des de feia molts d'anys i que consideram positiu l'haver-la recuperada. Com també és bo que, a la fi, els vells hagin aconseguit un local social digne, encara que la gestió començàs fa molts de mesos i produís no pocs enfrontaments polítics. Esperem que l'Associació sàpiga mantenir-lo viu.

Entre les coses que no ens agradaren volem destacar el vergonyós espectacle que oferiren amb el bou, i no feim referència al toreig en sí, sinó a la irregular distribució de ses despulles, a la poca publicitat que es va fer del donant i a la incívica actuació d'alguns dels qui participaren en el sopar. Són espectacles que el poble de Sant Llorenç no té perquè haver de donar.

L'altre punt negatiu és l'alt cost de les festes per un llorencí que volgués assistir a tots els actes, ja que als milions que hauran de descomptar del pressupost s'hi han d'afegir les prop de 3.000 pessetes que costava la suma de totes les entrades.

Sembla, idò, que aquells tímids intents -a començaments de la dècada dels 70-, d'encestar un nou plantejament de festa més popular i participativa (que s'aplicaren a les de la Mare de Déu), no calaren gaire dins els esquemes dels qui avui organitzen les festes patronals, ans bé pareix que es torna als temps de la festa-espectacle on el públic ha de pagar a tots els actes als que té interès en assistir.

Flor de Card

Bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar.

Adreça; carrer de Sant Llorenç, 36.

Telèfon: 569119.

Juliol-agost de 1985.

Número 108.

Dipòsit legal: 765-1973.

Edita: Centre Cultural Card.

Imprimeix: Apóstol y Civilizador (Petra).

Director: Josep Cortès i Servera

Consell de Redacció: Felip Forteza

Guillem Pont

Guillem Quina

Guillem Soler

Miquel Sureda

COL.LABOREN

Llorenç Artigues	Tanta tele, no. Portada	
	El Còmic	16
APA		3
Guillem Femenias	Poesia	3
Josep Cortès	Crònica informal	4
	Espipellades	8
	Entropia	15
Ignasi Humbert	L'Oposició	6
Antoni Sansó	Comunicat del PSM	7
	OTAN - NO!	7
Ramon Rosselló	Història	9
Guillem Pont	Guillem Nadal	10
	Lloc Sagrat	20
Maria Galmés	Batec	12
	Si lleu...	18
	Comptabilitat	
Antònia Servera	Batec	12
Cat. Mesquida	Per què?	13
Centre Musical	Informació	14
Francesc Clapés	Costums	17

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

¿Ho veis com amb paciència tot arriba?

TENIM

Encara que el curs escolar hagués acabat feia un parell de setmanes, dia 9 de juliol va tenir lloc la reunió ordinària de la Junta de l'APA, per tractar d'alguns temes relacionats amb el curs vinent.

LLIBRES.- Per tercer any consecutiu l'APA es cuidarà de la distribució dels llibres de text per tal de poder adquirir el material que ni el Ministeri ni l'Ajuntament proporcionen. Seguint les indicacions dels mestres es faran les comandes a Editorial Anaya, Editorial Cort i Distribuidora Rotger, i es repartiran la primera setmana de setembre. Oportunament s'indicaran els dies i el lloc.

ESCOLA DE MÚSICA.- Recolzant una iniciativa que va tenir la Directiva de la Banda de Música -i que ens exposà en aquesta mateixa reunió-, s'acordà demanar a l'Ajuntament la creació d'una Escola Municipal de Música, per tal de fomentar l'expressió musical dels infants i oferir un ventall més ample de possibilitats d'aprenentatge de diversos instruments. En cas de que hi venguessin a bé la petició estaria també subscripta per el Card en Festa i per l'Escola Card.

ASSEGURANCES.- Un corredor d'assegurances ens ha adreçat una carta oferint els seus serveis. Com que l'actual pòlissa ens cobreix fins a finals d'any, considerarem prematur el parlar-ne a la present reunió i ho deixarem damunt la taula.

PATI.- L'arquitecte municipal ens ha fet a sebre que té ordres de tenir el projecte del poliesportiu escolar acabat abans del 30 de juliol. Sembla que es farà en tres fases: la primera s'aplanaria la part superior del terreny i es construiria un mur de contenció; la segona s'alçarien les columnes i es faria la placa de formigó; finalment la tercera s'enllestiria tot el poliesportiu.

NETEJA.- En vista de que fan obra a l'Escola i es posa molta pols a les aules, s'acordà suggerir a l'Ajuntament la conveniència de que la dona que fa net passi la granera almanco un pic per setmana, que si ho deixam tot pels darrers dies hi ha el perill de que alguna cosa s'hagi fet malbé.

FESTES.- Per tractar de les festes de Sant Llorenç es va considerar oportú avançar la data de la propera reunió ordinària, que es farà, si no hi ha res de nou, el primer dilluns d'agost.

I sense més assumptes a tractar s'aixecà la reunió.

Poesia

No volgué ser-ho
afligida massa burgesa
ofegada pel consum imposat,

nova massa,
que tan sols coneix
els colors per la quantitat
que el paper confereix,
massa que no conjuga el verb estimar
-això sí, coneix "whisky",
"long dring", "xalet"

abans de casanyet-,
els seus fills són els diners
i per lliberar-se es fermen a ells,
no volen saber res d'arrels
de les seves arrels,
pobrets!
ja no saben si son bitllets de viatge
o de mil,
es troben benííííííííííssim
consument cotxaaaaaassos a escarada;
amb la butxaca mig plena,
-plena, el que es diu plena,
l'hi tenen els de sempre-
no tenen miralls per mirar-se,
el seu cap no veu més lluny
que arribar a tenir-la ben plena,
l'única música que coneixen
és el dring-dring dels diners
quan redolen per terra
i el seu ball preferit
córrer-los darrera.

Quedau-vos amb el vostre dring-dring
que jo vaig a veure
SI FA SOL

Guillem Femenias

AUTOESCOLA CARDASSAR

major, 22

Una de dues: o que el llevin o que li posin una vasa, però d'aquesta manera no pot continuar. Ja em diràs, sinó, què hi pinta en el saló d'actes de La Sala el primer Pla d'Urbanització de Sa Punta de n'Amer, tot ple de "caminos-de-bruixes-entrelazados", com deia el nostre arquitecte municipal, i aferrat a la paret amb cel·lo o xinxetes! Si algun nostàlgic sentimental el vol conservar per recordar allò que hagués pogut ésser i no ha estat, almanco que li augmenti la dignitat posant-li una vasa i un vidre. Ara, si cada vegada que se'l miri només ha de servir per agafar una empenyadura, val més que el despengin i que el fotin dins el mateix calaix que guarda les Normes Subsidiàries i n'hàgim parlat prou. No ho trobes?

Sí que ho trob, però aquí hem vengut a xerrar del ple de la crisi, no de fantasmes urbanístics...

Au idò, arremolinem-nos-hi, però abans de començar jo proposaria que fixàssim una nova terminologia per definir el grup que, ara per ara, duu les riendes de La Sala, que si hem de dir els Independents-de-Dretes-Al·liança-Popular cada vegada que els hem d'anomenar, no hi guanyarem per tinta. Si us pareix bé d'ara en endavant els direm Grup de Govern, les sigles del qual seran GG, posant, emperò, molt d'esment en no escriure JEJÉ, encara que soni igual, per allò de que ho podrien pendre a conya i amb les coses de l'Ajuntament s'ha de guardar la compostura que toca. No ve del cas, a hores d'ara, l'esbrinar si s'ho mereixen o no, que això surt de l'àmbit que ens hem proposat a la Crònica del Ple, encara que sigui, com diu la capçalera, Informal.

Ell saps que en duus d'orenga, tu! Hauràs acabat la plana i encara no hauràs començat la crònica!

No. Va, comencem.

Els encàrrecs dels projectes del Pes i de la Unitat Sanitària a l'arquitecte municipal restaren damunt la taula per manca d'informes de les oportunes Comissions. Almanco era aquesta la raó que argüïren els de l'oposició, o sigui, el CEDEESEPESEPESEEME, però sabem de bona tinta -ja que no se n'amaguen gens de fer-ho a sebre- que respon a la tàctica de boicot que utilitzen per veure si faran canviar de maneres al batle. ¿Tu creus que aclariran res?

Pensa-t'ho!

La proposta de l'oposició -que en el ple, no ho oblideu, té majoria- segons la qual es crearia la plaça de Pedagoga Municipal, va

ésser recolzada per unanimitat -sí, ho heu llegit bé: per unanimitat-, i, per tant, aprovada. Mentrestant, atenint les peticions que a tal fi feren els mestres i l'APA, na Maria Bel Sancho continuarà encarregant-se del SMOE, esperem que amb el mateix encert que ho ha anat fent fins ara.

Quanta la petició del batle de crear una Comissió de Govern integrada per tots els grups fora els socialistes, els de l'oposició li contestaren que "ja ho repararia!" i que a veure si feien cara de beneits, ja que si li diguessin que sí l'endemà el batle podria canviar els membres i no els quedaria altra solució que espolsar, amb la qual cosa, naturalment, no hi estaven gens d'acord.

Es degué emputar...

Va assegurar que es trobava més totsol que la una.

Pobret!

Com podeu suposar el suplement de crèdit de prop de 22.000.000 que havia sol·licitat el JEJÉ, perdó, el GG, va quedar damunt la taula, així com el cobrament dels padrons, taxes i arbitris, la comissió per repassar els comptes municipals i els noms dels carrers de sa Coma.

Aquests polítics nostres no són gens curiosos. Aiximateix ho podrien deixar dins un calaix i no faria tant de comú com damunt la taula! I no aprovaren res pus?

Sí, hi va haver coses que passaren. La recollida dels fems, per exemple va quedar tal com la tenim actualment gràcies als vots de l'oposició, que, encara que tot d'una no s'avenqués, després del providencial recreo que va decretar el batle, feren un cos enfront de les peticions del GG. Per cert, ja que s'ha institucionalitzat definitivament el recreo, podrien crear la plaça de venedora de síndria i de coco, com a les platges, i entre tendrien un poc el personal, sempre i quan es tengués la precaució prèvia de llevar-los la closca, no fos cosa que algun contribuent empenyat, en un moment d'ofuscació, els les fotés pel cap.

No seria gens extrany. Continua.

També va passar allò de les ajudes del CIM per a obres i serveis municipals. Quedaren que asfaltarien el camí de Balafi que va des de la carretera de Son Mitjanada fins a la de Calicant, passant per Ses Sitges. Per cert, en aquest punt n'Antoni Cuc va fer constar que no era obligació asfaltar sempre camades amb l'esmentada ajuda, sinó que també es podien considerar altres possibilitats d'inversió... -"Podem fer una església

nova"- va apuntar el batle amb la secreta esperança de fer punts de cara a una cada vegada més dubtosa possibilitat de salvació eterna, però la idea no va prosperar.

Tu creus que se n'anirà al Cel?

Els contactes que tenc a les Altures m'han donat poques esperances en aquest sentit. No sembla que dugui el camí adequat.

A l'assumpte de les ajudes del Consell per a instal·lacions esportives el GG va clavar un gol a l'oposició, ja que aquests volien que es destinassin al pati de l'escola i els altres al camp de futbol (faroles, vestuaris i herba). Per votació van guanyar els de l'escola i es va posar la seva proposta en primer lloc, seguida de la dels altres. El problema era que no tenien projecte fet i el plaç acabava el 31 de juliol. -No passeu pena- va dir el batle, -direm a l'arquitecte municipal que l'enllestesqui d'hora i l'assumpte podrà tirar envanç-. ¿I què diries que va esser "enllestir-lo d'hora"? Idò que fins dia 30 -data del ple que l'havia d'aprovar- no va estar a disposició dels regidors per estudiar-lo, i, com que pujava a 28.000.000 de pessetes, no gosaren donar-li el vist i plau sense parlar-ne. Com a conseqüència varen haver d'elegir el que estava en segon lloc. ¿T'ha agradat la jugada?

Hem de reconèixer que no dormen a la palla.

I per fer un projecte que probablement mai no es durà a terme tu, jo i els demés llorencins haurem pagat 700.000 pessetes.

El batle, que es veu que li agrada estar ben aconsellat, va fer sebre als assistents que havia contractat en Melià com a assessor jurídic de l'Ajuntament i que li pagarien -vultros i jo- un milió i mig de pessetes cada any. En Toni Cuc, en Mateu i en Mauri no hi estaren d'acord, però va esser igual perquè tanmateix no els va fer cas. Es veu que la secretària -que també és missera i, per tant, està especialitzada en temes municipals- no tracta els assumptes del caire que li agradaria a en Busco, i, ja que ara no té cap partit on tocar mare, calia cercar una persona que, a més de donar-li consell, pogués tenir, en certa manera controlats als de l'oposició.

Punyetero!

I res més, únicament deixar constància del subtil atemptat que va esser objecte el cronista per part del GG.

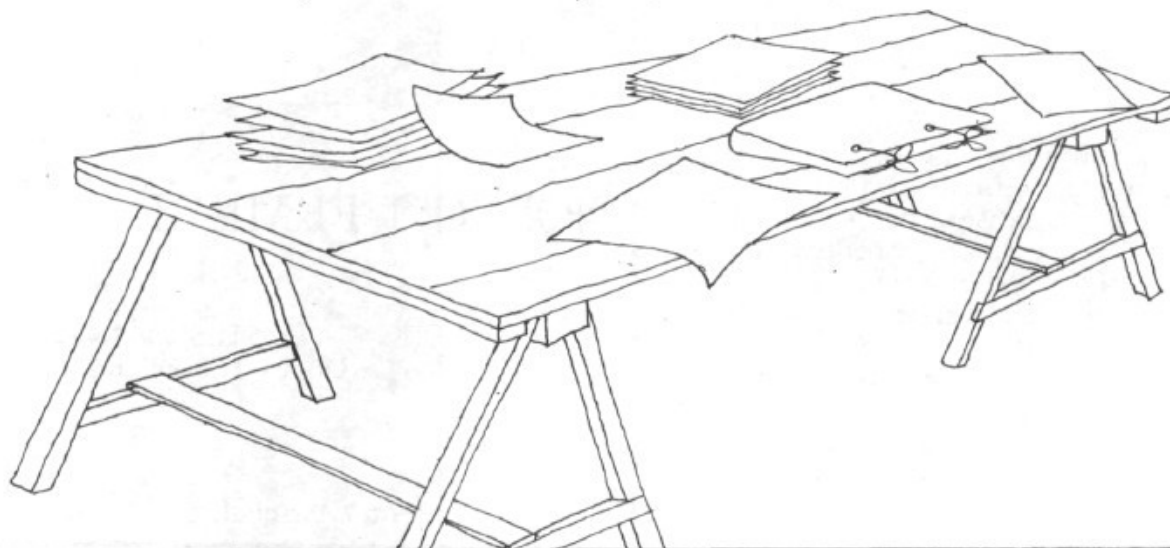
¿Que et foteren una troncada?

No, però com que sabien que arrossegava un constipat d'aquells tan vitencs, no s'aturaren de fumar en tot el temps i jo no donava raó a tossir.

És ben ver que has d'anar més viu que una geneta, i encara no hi val!

Josep Cortès

CRÒNICA GRÀFICA del Ple del 30 de juliol, on els cinc punts de què constava l'orde del dia restaren damunt la taula.

EL PAPER DE L'OPOSICIÓ

En els sistemes democràtics l'oposició té un paper fonamental: criticar i fiscalitzar la labor del govern sigui allà on sigui, podent fins i tot arribar a censurar l'actuació d'aquest govern.

Quan l'oposició és dèbil, la majoria governant es troba sense cap control i pot fer tot el qui li dona la gana.

L'oposició no té cap obligació de votar les propostes i capritxos que li presenti la majoria governant, ja que, a més de no ésser necessari per ésser gairebé sempre minoria, la seva labor es limita a fiscalitzar, criticar o intentar que es compleixin els acords presos, cosa que no sempre es consegueix.

Però quan l'oposició és majoritària, l'equip governant sols té dues sortides: intentar conseguir aquesta majoria o dimitir si no la consegueix. Encara no fa gaire temps el President de la Comunitat Autònoma de Canàries ens va donar un exemple clar del que és l'ètica política, dimitint quan no va prosperar una proposta que havia presentat.

El dir que l'oposició bloqueja l'Ajuntament no és més que una manera de no acceptar la realitat (igual que en un partit de futbol on s'ha jugat malament i s'ha perdut, la culpa és dels àrbitres per no haver pitat el corresponent penalty); és fer demagògia barata, ja que l'oposició mai no pot bloquejar res perquè si ho fes seria per tenir la majoria. I si un ajuntament queda bloquejat i l'equip governant no dimiteix, la responsabilitat no pot ésser mai de l'oposició sinó de l'equip governant, que s'aferra al poder a la desesperada.

Els ajuntaments, com qualsevol entitat pública, funcionen amb un pressupost i el de Sant Llorenç no n'és una excepció. Per tant si l'equip de govern es limita a gestionar allò que s'ha pressupostat, encara que estigui en minoria, podrà anar gastant aquest pressupost sense cap dificultat. Però si intenta gastar una sola pesseta de demés, haurà de sol·licitar al ple la corresponent aprovació. Quan es té la majoria mai no hi ha problemes a l'hora d'aprovar-los, però quan no es té sí que n'hi pot haver, com és el cas del nostre Ajuntament, on l'equip de govern s'ha extralimitat en les despeses i ara pretén que l'oposició les li aprovi; i l'oposició creu que aquestes despeses no eren necessàries i no està d'acord en aprovar-les quan ja s'han efectuat els pagaments.

A la vista de tot això queda clar que si l'equip governant es limita a gastar els 160 milions grossos que hi ha pressupostats i que componen tot un programa de govern elaborat pel ple, no hi haurà cap tipus de bloqueig, perquè no hi pot ésser, per part de l'oposició ni de ningú. El que no pot fer l'oposició es comportar que es gastin a capritx d'uns senyors que no tenen la majoria suficient per realitzar els seus programes, que evidentment no són els de l'oposició.

Per això l'equip de govern municipal hauria de deixar de fer demagògia dient que l'oposició li bloqueja els debbers municipals, perquè els únics que els bloquegen són ells amb la seva actitud i manca d'honestetat política; perquè si ells haguessin dimitit dels seus càrrecs quan perderen la majoria ara l'Ajuntament no estaria en la situació caòtica en què es troba.

Per tant no cal endossar els mals de la seva incapacitat política a l'oposició. Que obtenguin la majoria i veuran que aquesta no pot fer res més que criticar o fiscalitzar la seva actuació; si no l'obtenen que es desferrin de les seves cadires i dimiteixin, no perjudiquin més al poble amb la seva actitud de conservar el càrrec sigui com sigui.

Mentrestant, l'oposició es mantindrà en el lloc que la democràcia li assigna: fiscalitzant, censurant i, en darrer lloc, censurant l'equip de govern, però mai bloquejant l'actuació de l'Ajuntament, perquè els bloquejos sols es produeixen per la intransigència de les minories governants.

Ignasi Humbert i Roig

JOIERIA FEMENIAS

LLISTES DE NOCES
OBJECTES DE REGAL

Carrer del Rector Pasqual, 8 * T. 569072

COMUNICAT DEL PSM

Dia 16 del present mes d'agost i davant la mala gestió i la incompetència del Sr. batle, el PSM, juntament amb els grups CDS i PSOE va demanar un ple extraordinari per a debatre la Moció de Censura al batle. Volem explicar el perquè d'aquesta Moció.

* El batle no té una majoria per governar, per això entenem que ja hauria d'haver dimittit i no esperar a que el treguin.

* Si el batle podia ho faria tot dins el seu despatx, amb les portes tancades, perquè té un despreu total a la democràcia.

* Hi ha acords de l'Ajuntament en ple que estan incomplerts perquè el batle no dona les ordres oportunes.

* No hi ha autoritat de cap classe i això fa que hi hagi obres il·legals, obres i locals sense permís, construccions dins zones verdes, tancaments de carrers públics. Això ens fa pensar que pesen més els interessos particulars que els col·lectius.

* Les subhastes i contratacions que es fan no són gens clares, ja que el batle no accepta la presència d'altres regidors, aconseguint així que hi hagi rumors i desconfiança.

* Hi ha una manca total de planificació urbanística. És igual si no hi ha depuradora, el que importa és que es facin grans edificis.

* El batle està autoritzant coses fora de les seves competències, i està fent pagaments sense consignació pressupostària.

Davant tots aquests fets, el PSM no pot callar, i encara que la Moció de Censura no obligui al batle a anar-se'n, el PSM farà el possible perquè se'n vagi, ja que consideram que el batle Tomeu Brunet passarà a la història de Sant Llorenç com el batle més nefast que hem tengut. Realment és un gran mèrit que no tothom pot aconseguir.

Antoni Sansó

OTAN - NO!

El PSM entén que la democratització plena de l'Estat i de la societat exigeixen també una política exterior diferent a la d'ara fins ara.

Dins l'àrea de les relacions internacionals és evident que els pactes amb els Estats Units són d'una total dependència tant política com econòmica que no podem acceptar més temps.

Entenem que la idea central de la nostra política exterior ha d'esser la de neutralitat i d'allunyament de tots els blocs militars, a favor de tot el que sigui solidaritat i respecte a la llibertat dels pobles, perquè no es violin els drets humans i no s'imposi la tirania.

Entenem també que el compromís electoral del PSOE de la celebració d'un referèndum damunt l'OTAN s'ha de complir davant tot.

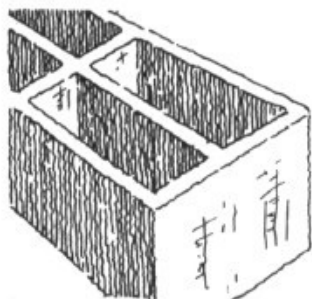
El PSOE pareix que ha renunciat definitivament a l'aspiració de pau i neutralitat. Pretén fer-nos creure que la pau només és el resultat d'un equilibri de poders i insisteix en què la neutralitat és un somni impossible. Els del PSOE es veu que han perdut la utopia.

Una argumentació més extensa del PSM ens duu a la conclusió de que la pau duradera només serà factible amb el desarmament, i que aquest només serà aconseguit quan hi hagi més països neutrals que vagin renunciant a participar en els blocs militars.

El PSM té ben clar que estant dins l'OTAN ens hem convertit en una diana, quan podríem tenir la seguretat de no ser un objectiu de cap dels dos blocs.

Per això el PSM no renuncia, ni pot renunciar a la lluita per sortir de l'OTAN, i per això cridam ben fort: **OTAN - NO!**

Antoni Sansó

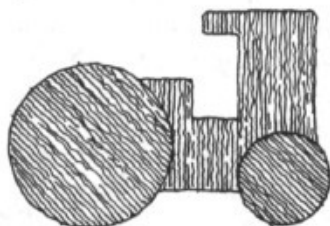
No crec de cap manera que sigui ver que es batle hagi posat tots ets emperons que ha pogut a dues empreses que fan obra a Sa Coma, fins que ha aconseguit que cancel·lin es contracte amb so proveïdor de material i ho comprin tot a VIPSA.

Això seria aprofitar un càrrec públic per fer negocis particulars i entraria de ple en es significat que es diccionari dóna a sa paraula "corrupció", i tothom sap que es nostro batle és una persona honrada que està dins s'Ajuntament únicament per "fer poble".

No sé si heu sentit a dir que, a principis d'estiu, hi va haver pressions perquè s'Ajuntament desmunicipalitza sa recollida d'es fems i la concedís a una empresa particular.

Sa cosa no va tirar envant perquè es vots d'AP i d'ets independents d'es batle no bastaren, ja que el PSOE, el PSM i el CDS votaren en contra; i això que una de ses empreses interessades havia oferit un milió de pessetes (1.000.000'-) a n'Ignasi perquè digués que sí.

¿Deu esser possible fer ses coses així com mana sa Llei en aquest punyetero poble que mos ha tocat viure?

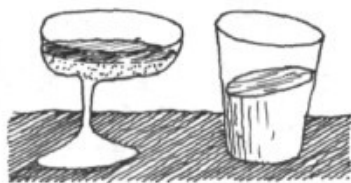

Si ses coses són així com les conten -que, sa veritat, no se sol estrevenir gaire sovint, i jo som es primer que no ho crec- en Busco tendrà sa camada de Ca'n Duai asfaltada sense que li hagi costat res.

Per compensar es desequilibri de sa balança, una altra camada d'es terme de Sant Llorenç elegida p'es Consistori romandrà plena de pedres i fang una partida d'anys més.

¿I que no és guapo això?

Per culpa de s'abstenció d'es partit d'en Falera en es Ple d'es Parla-ment, en Busco ha perdut sa possibilitat de vendre bovedilles an es constructors que haguessin urbanitzat Sa Punta de n'Amer. És ben ver que avui en dia ja no et pots fiar ni d'es teus!

Encara que sigui mal de creure, vos puc assegurar i assegur que en Falera va brindar amb en Toni Cuc per celebrar que Sa Punta de n'Amer no serà mai urbanitzada.

Per reforçar encara més ses seves fermes conviccions naturistes, i en vista de que està un poc delicat d'es ventrei, en lloc d'empassar-se una copa de xampany se va engorjar un tassó d'aigua ben fresca, que queda com a més ecologista.

¿Vos ho haguéssiu pensat mai?

Com que ses coses com més clares estan, millor, jo demanaria an aquests llorencins que escrivien cartes an es diaris demanant sa dimissió d'es batle que especificassin a quin d'es tres se refereixen: an en Busco, an en Falera o an en Coll.

No fos cosa que per una d'aquelles els pegàs sa brusca de dimitir a tots tres -que de més verdes n'han madurades-, i deixassin sa guarda de llorencins sense pastor.

Arrel de sa fotografia que il·lustra aquesta espipellada, vaig proposar an es cabo que se retratàs amb sa meva dona, que li feia molta d'il·lusió tenir una foto dedicada amb so cap de sa policia municipal.

¿Creuríeu que va fugir espantat talment com si hagués vist el dimoni? Està vist que no li poden fer cap broma!

Josep Cortès

LES BALEARS I LES CANÀRIES

En els números de "Flor de Card" del passats mesos de maig i juny de 1984 hi vaig publicar un article titulat "Les Balears i les Canàries a l'edat mitjana". Darrerament he localitzat un altre document que fa referència a una esclava guanxa, a Menorca, datat del temps de la revolta o alçament de Catalunya i Maó contra el rei Joan II.

El document resumit diu així: "Dia 11 de setembre de 1466, Na Francesca, guanxa, que fou esclava del monestir de les monges de Santa Clara, de Ciutadella, ara lliure, reconeix que el lloctinent del procurador reial li ha pagat 15 lliures, 11 sous i 4 diners per les feines de porgar 1.927 quarteres de blat, d'aquell que fou pres vora el port de Maó; més ha rebut 12 lliures per triar i retreure les porqueres. (ARM prot. Jaume Comes C-195 f. 230v)

El mes de febrer de 1404, la dona Magdalena, viuda de Pere Ribes, ciutadà de Mallorca, va vendre a Guillem Gassull, mercader, una esclava canària anomenada Anna, per preu de 68 lliures (ARM prot. Antoni Contestí C-77 f.99).

NOTES HISTÒRIQUES

1482, 31 desembre.- El rei escriu a quatre doctors en lleis, del Regne de Mallorca, perquè intervinguin en la causa que es ventila entre els creditors de la cavalleria dita dels Llulls, i el seu propietari Joan Ballester, notari. Aquest Ballester tenia per concessió reial la guarda del Palau Reial de Manacor (ACA reg. 3827 f. 11v, 12, 32 i 56).

1484, 30 octubre.- L'abat de La Real va emparar o penyorar a Miquel Ballester de Manacor (Sa Real?) un censal (ACA reg. 3828 f. 33).

1485, 4 juny.- Continua la causa o qüestió de Joan Ballester amb els creditors de la cavalleria dels Llulls. Aquesta causa encara continuava l'any 1488 i següents. Es deia cavalleria dels Llulls (Sos Llulls) perquè dit Ballester l'havia adquirida dels germans Ramon, Jordi i Domingo Llull, situada dins el terme de Bellver. La cavalleria també comprenia terres en el terme de Manacor, és a dir, Albocàsser; aquesta alqueria era tenguda per Tomàs Andreu i dit Ballester, com a senyor feudatari de les dues alqueries, també tingué problemes amb aquest Tomàs Andreu (ACA reg. 3620 f. 165 i 171. Id reg. 3621 f. 43v. reg. 3617 f. 112v i 144v. reg. 3619 f. 44v).

JOGLARS

El testament d'un joglar.

Ferrer Marsol, joglar, l'any 1373, disposava el seu testament assignant 10 lliures d'obra pia. Volia esser enterrat a la Seu de Mallorca. El rector de l'església de Sant Nicolau havia de rebre 5 sous pels seus drets parroquials. Deixà als hospitals de Sant Antoni de Viana i Sant Antoni de Pàdua 20 sous a cada un; altres 20 sous a la llàntia de l'ofici dels joglars que crema a la Seu, perquè sia comprat oli. Al seu fill Ferrer Marsol, frare de l'orde de Sant Domingo, 6 lliures anuals per l'escapulari, cota i capa i celebració de misses. Fa altres deixes a sa muller Saurina per raó del seu dot aportat al matrimoni, i als seus fills Domingo i Cristòfol. (ARM prot. Nicolau Prohom P-139 f. 3v-5)

Altra nota referent a joglars.

Dia 22 d'octubre de 1328, els membres del Col·legi de Sabaters de Ciutat signaren un contracte amb Antoni Artal, tamborer, i Berenguer Figuera, joglar, els dos de Porreres, perquè actuïn i sonin els seus instruments en la vinguda del Rei (Jaume III de Mallorca), ço és, per tres dies continus comptant del dia en què el Rei entrarà a Ciutat. Cada un d'ells rebrà com a paga 10 sous, més unes cotardies i capirons o capulles. Semblant contracte signaren Francesc Olivar i Arnau Vilalonga, trompeters de Menorca. (ACM prot. Pere Antich nº 14.556 s.f.)

FILIGRANES

Altres notícies: l'any 1495, Mn. Bartomeu Caldentey, prevere, entregà 7 sous al receptor de la Inquisició, moneda que havia rebut de certa persona per via de confessió (ARV Mestre Racional 8.371 bis).

Dia 16 d'octubre de 1515, la dona Blanca, muller del notari Antoni Cayà, de Felanitx, feiadonació al seu germà Guillem Caldentey, doctor en medicina, els drets que li toquen sobre l'herència de Guillem Sagrera, picapedrer, el seu avi (ARM notari Joan Morell M-40 f. 49v).

La punta rodonenca i metàl·lica del punxó mig-perfora el paper del clixé. En Guillem "Gorrió" acabava un dibuix que il·lustrava un acudit d'en Quina en el qual hi havia -me'n record perfectament- un home amb un nassarrot fora mida ple de rotlets. Potser algú feia voltar la maneta d'aquella entranyable "Rex-Rotary". Les cançons de Peter, Paul & Mary endolcien la nit setembrina de l'any 73. En Guillem acaba el dibuix i el mostra amb una mitja rialla que li xapa la cara.

És la mateixa rialla del mateix Guillem que tenc ara al davant. Abans d'encetar les preguntes, el pensament, amb la vertiginosa velocitat que el caracteritza, m'ha fet present unes quantes imatges com aquesta de l'home del nassarrot. I li ho dic. I comenta que sembla que era ahir allò que passà fa una dotzena d'anys.

No sé ben bé què és l'art, ni els artistes, però la intuïció em diu que podria ésser allò que ha fet en Guillem fins ara: pintar, dibuixar, estudiar, experimentar, fer quadres per fer-los, sense parlar-ne massa i, en darrer terme, regalar-los, espatllar-los o guardar-los. Un "fer" sense perspectives de vendre ni d'agradar a una gent predeterminada. Per aixó ara li deman si aquesta recent exposició a "Sa Pleta Freda" és l'inici o el fi del Guillem-artista.

"Home, és un inici, maldament sols sigui per les ganes de fer unes coses... També hi ha que considerar que fins ara era una feina molt personal, parteixes d'uns conceptes personals, potser tancats. Ara! , també arriba un punt en què l'has d'amollar. Has d'entrar, perquè sinó no hi ha possibilitats de mostrar i no pots estar jugant tota la vida en aquest joc de fer i rompre".

La conversa es decanta envers la sinceritat de l'art, en els possibles perills, quan a limitació, en cas "d'entrar" en el muntatge comercial de l'art.

"Es clar que el perill hi és, però depèn molt... es tracta de que el muntatge et permeti seguir jugant sense que t'arribi a ofegar, que et deixi un marge d'acció; i això es pot exigir si no et veus en la necessitat d'haver de pintar determinades coses per poder menjar.

Evidentment entrar en el "joc de l'art" sempre crea una dependència, però precisament és aquest el repte personal: dominar aquesta dependència, puix quan només s'està subjecte a aquesta dependència el pintor s'acaba".

Juliol de 1981. Cales Coves. Menorca. Havíem fet una llarga caminada i les correuges de les motxilles havien quedat marcades a la pell a manera de vermellor. En aquell campament volant ens havíem refrescat a la mar i just acabàvem de berenar-sopar. La llum del crepuscle, la pau, el cansament convidaven a cercar un cocó no gaire punxós per pensar en calma i alhora observar l'incansable moviment de l'aigua blava, escoltar sons... coses que intentàrem fer amb els nins. I en Guillem? S'havia apartat una mica i allà, sol, amb el pensament, l'observació, el paper i el llapis treballava aprofitant la calma. Veiam! Què fas? Mostra el paper amb aquest seu somriure i aixeca les espatlles fins a l'altura de les orelles.

És una altra imatge que se'm presenta i que potser defineix la perfecta i vital conjunció entre en Guillem i l'acte de dibuixar, de pintar, d'expressar amb ajuda d'instruments. Quan li deman ¿Per què pintes, Guillem? som ben conscient, idò, que li faig una pregunta bajana.

"Em sent a pler pintant. Però no sempre. A vegades m'empreny. És un joc, una lluita d'aspectes anímics -sentiment, sentits- i físics -pinzell, tela...-. Cada quadre és un tros de tu mateix que deixes aferrat a una tela..."

"Es vital, una persona, una relació, un fet -fins i tot de persones desconegudes- et suggereix el joc"...*"Sí, sí, la ràbia davant un fet, una injustícia... i també la complaença, la identificació amb determinades postures i fets et convida a iniciar una feina mental que potser resultarà llarga, però que em porta a plasmar sobre una tela aquesta feina mental... és tot un procés laboriós no sempre fàcil, però aquest és el joc, o si vols el treball lúdic"*.

Una altra imatge que em suggereix el joc sensual se situa a Son Serra de Marina, a l'estiu de l'any 80. Un campament, un munt de nins i varis pots de pintura: La Festa de l'Art que es concretà en un mural a sa Rectoria sobre el llibre "Joan Salvador Gavina" i que, de banda la realització del mural, acabà en el joc de la pintura sobre la pell, que es netejà amb aigua de la mar (Descomptant aquell pot verd que no era pintura d'aigua i que acabà sobre l'esquena d'en Guillem. Fregant, fregant la pintura se n'anava en la mesura que també ho feia la pell i compareixia la sang).

L'expressió és significativa, puix al somriure característic li ha afegit una alçada de celles i una expulsió d'aire pel nas, com que dir: cony si me'n record!

¿Què és pintar, Guillem?

"Bé, ja ho he dit una mica abans. Hi ha quelcom que et motiva, treballes mentalment i llavors ho passes sobre un paper o una tela..."

*"Per mi hi ha una certa relació entre la pintura i el sexe. Primer hi ha el desig, una necessitat vital de fer, de donar-te; llavors hi ha el procés passional, el treball on, com ésser total, et bolques i finalment s'esdevé el relaxament, l'obra acabada satisfactòriament i també, a vegades, el fracàs, la frustració..."**"En certa manera és una utilització cruel -i més ara que he après a deixar d'estimar els quadres- em pres la pintura com a objecte de plaer, que abandones quan no et serveix perquè et plantejges altres recerques..."**"Obviament els quadres fets no deixen de tenir un cert valor, hi ha el record, sempre queda una relació entre pintor i quadre, maldament el sentiment no sigui el mateix..."*

Tres imatges, tres vivències i la conversa reposada en un horabaixa calorós m'han permès jugar -amb altres eines i, obviament, amb no tant d'encert com juga en Guillem-

Nadal- i retreure tres aspectes que m'interessa fonamentalment destacar:

a) Aquest llarg i constant "fer per espallar" que des de petit i fins ara ha fet, car aquesta lluita i recerca constant, sense perspectives, és per a mi el camí de l'art.

b) L'aspecte vivencial, vital, de perfecta comunió, que és l'art i la pintura en concret, per en Guillemí.

c) El joc sensual que representa per a ell la realització d'un quadre.

De la conversa m'interessa destacar un altre aspecte, tal vegada més personal: he d'agrair-li que mai no sortís el mot "obra" tot referint-se a la seva feina, les expressions: "L'obra que ara faig...", "L'obra que he fet fins ara..." són expressions que em deixen mala boca. Gràcies.

Guillem Pont

BANC ESPANYOL DE CRÈDIT

BANESTO

La major empresa bancària d'Espanya al seu servei.

MOSTRA DE CULTURA BALEAR A COLLIURE

Del 10 al 16 de juliol un grup de joves de Sant Llorenç (na Margalida Cladera, na Margalida Duran, en Joan Ramis i en Joan Domenge) assistiren, acompanyant al grup "Sis Som" i com a representants de Mallorca, a una Mostra de Cultura de les Illes Balears que es feia a Colliure (França). També hi eren presents grups de Menorca i Eivissa, representant a les respectives illes.

La mostra no era tan sols de cançó i ball sinó també d'artesanía, de pintura, d'història, d'escultura... El marc d'aquests actes era el Castell Reial de Colliure.

SENYALITZACIONS

Durant aquest mes i per tal d'aconseguir la fluïdesa del tràfec rodat en el poble, s'han posat unes quantes direccions prohibides, stops i "ceda el pas" abans inexistents. I per tal de donar més informació a la gent que entra al poble s'han col·locat cartells informatius per si algú es perd dins la gran ciutat.

PREPARACIÓ DE FESTES

Ell que vos pareix? Encara no n'acabam unes com ja en començam unes altres! Dia 22 hi va haver a la Rectoria una reunió per a preparar les festes de la Mare de Déu Trobada. Esperem que aquestes sí siguin populars.

FESTES PATRONALS

Dia 3 d'agost i, com cada any, amb un repicar de campanes es va col·locar la bandera damunt l'Església, signe evident de que hi manquen set dies per esser la festa del patró del poble: Sant Llorenç.

Dia 8 comencen les festes amb una amollada de coets. Aquest dia hi va haver corregudes de cavalls, tenis, inauguració de l'exposició de pintures i gravats del pintor J. López i també exposició de dibuixos damunt la "Dimoniada" fets pels nins de l'escola, concert de música i un recital a càrrec de Tomeu Penya i Jaume Sureda.

Dia 9 les xeremies recorregueren els carrers del poble i el matí es va dedicar a fer jocs per als nins i al·lots. Els actes estaven organitzats per l'APA, el Card Infantil i el SMOE. El capvespre futbol, festival taurí i tenis. El vespre actuació dels grups "Trip-Trup", Aires Sollerics i, més de tard, berbena amb els grups Pasos, Pumas i La Unión.

Dia 10, xeremies, concurs per a ràdio afeccionats, jocs per als nins, partida d'escacs, tirada al colom, correguda de bicicletes, missa Major, inauguració oficial del centre social per a la Tercera Edat i vetlada mallorquina.

Dia 11, corregudes a peu, futbol, basquetbol femení, demostració de judo i espectacle de varietats.

Dia 13 l'Ajuntament, amb tota la bona voluntat que el caracteritza, va decidir convidar el poble a menjar bou. La gent va mostrar una gran correcció, no hi va haver cap sempenta, cap estirada, cap grapada i tothom en va menjar ben a voler.

Es veu que aquestes que redacten el Batec per aquests dies eren lluny del poble i es feren la idea de que la festa podia haver estat així, però segons els comentaris de la gent fou tot el contrari.

Dia 22 a Ca'n Neula hi va haver un sopar per a la gent que va fer possible que aquestes festes es duguessin a terme.

NAIXAMENTS

Javier Sánchez Roig neix a Sant Llorenç dia 25 de juny. És fill de José i Aina. Salut!

Gabriel Llinàs Brunet va néixer el 22 de juliol, fill de Bartomeu i Margalida. Enhorabona!

Miquel Sancho Calafat neix dia 6 de juliol a Son Carrió, fill de Gabriel i Antònia. Enhorabona!

Mateu Oliver Gomila neix dia 3 de juliol a Sant Llorenç, fill de Mateu i Isabel.

Pedro Sureda Planisi neix a Son Carrió dia 8 de juliol, fill de Salvador i Margalida. Salut!

Catalina Nicolau Vaquer neix dia 11, filla de Joan i Maria Isabel.

Fill de Bernat i n'Antònia neix a Sant Llorenç dia 17 de juliol en Joan Galmés Riera. Enhorabona!

N'Àngela Pont Rosselló neix a Sant Llorenç dia primer d'agost i és filla de Guillel i Maria. Salut!

Maria Sandra Mateu i Felipè neix a Son Carrió dia 31 de juliol, filla d'en Toni i na Catalina. Salut!

Rosa Forteza Nicolau va néixer a Sant Llorenç dia 9 d'agost, filla d'en Felip i na Bel. Enhorabona!

Juana Maria Cobo Domenge neix a Sant Llorenç dia 12 d'agost, filla de Jacinto i Catalina. Salut!

DEFUNCIONS

Dia primer de juliol mor na Margalida Bauzá Llull, viuda de 93 anys. Al Cel sia.

En Josep Galmés Riera, casat, mor dia primer als 77 anys. Que el vegem en el Cel.

Isabel Llodrà Riera, casada, mor dia 5 de juliol. Tenia 74 anys. Descansi en pau.

Maria Albertí Cirer, viuda, mor dia 13 de juliol als 76 anys. Al Cel sia.

Els germans Tomàs i Nicolau Cortès Ballester moren a Son Carrió dia 14 de juliol. Tenien 13 i 9 anys. Descansin en pau.

Sebastià Miquel Llull morí a Sant Llorenç dia 18 de juliol. Era casat i tenia 39 anys. Al Cel sia.

En Joan Sancho Carrió, casat, mor a Sant Llorenç dia 29 de juliol. Tenia 76 anys. Descansi en pau.

Tomàs Amer Matamalas morí a Sant Llorenç dia 19 d'agost. Era casat i tenia 48 anys. Que el vegem en el Cel.

**Maria Galmés
Antònia Servera**

Per què?

¿Per què si la gent paga cada any els seus impostos es posen barreres per fer festa?

¿Per què en el programa de festes de Sant Llorenç just ens mostren Cala Millor?

¿Per què si la gent té ganes de despertar-se la "lúbidu" en lloc d'anar a veure en Tomeu Penya no es llegeix "Sexe i Cultura a Mallorca", de Janer Manila?

¿Per què l'Ajuntament recorre a festes forasteres (toros) quan la tradició cultural mallorquina en pot oferir de millors?

¿Per què el batle no intenta posar en pràctica el que diu en el programa de festes: "L'humor i la joia fan l'esperit lliure"?

¿Per què davant les barreres encara es tenen presents els privilegis i les afinitats polítiques?

¿Per què la "senyora major" fou l'única que aconseguí pujar dalt del pal?

Resposta: Fou perquè li ajudaren.

Caterina Mesquida

VIDRES I MIRALLS

CRISTALLERIA
Sant Llorenç

Carrer Major, 71
Telèfon 56 92 11

CA'S SERVERI

TALLER
MECÀNIC
REPARACIONS
EN GENERAL

Cardassar, 25 * SANT LLORENÇ

Després d'una sèrie de gestions, tenim el gust d'informar-vos que el nou local social del Centre Musical ha passat a ser la segona planta de l'Ajuntament. En el mateix temps agraïm al músic i persona Jaume Femenias (Figuera) l'amabilitat i col.laboració amb la música, cedint durant tretze anys la seva casa del Carrer d'es Pou, per local d'assaig i reunió del Centre.

Fomentar la música.- Intentarem fomentar la música amb tots els medis al nostre abast. De fet hem encetat una tasca que volem dur a terme, i molt millor si podem comptar amb la col.laboració de l'Ajuntament, entitats culturals i del poble en general.

Estatuts.- La tasca ja l'hem començat. De fet la Junta Directiva, conjuntament amb els altres membres del Centre, hem elaborat uns estatuts que regiran el nostre Centre. Unicament estam pendants de la seva aprovació per la majoria dels músics.

Curset.- Dins un breu plaç de temps tenim programat fer un curs de trompeta i clarinet per a joves i al.lotes amb cursos de solfeig. Tindrà una duració de dos mesos i, en cas de tenir l'acceptació esperada, podrà perllongar-se durant altres tants. Rebreu informació detallada en el moment oportú.

Escola Municipal de Música.- L'Escola Municipal de Música seria per noltres la base fonamental per a la formació, educació i ensenyament musical dels llorencins.

Damunt aquest tema cal dir que s'han tengut contactes amb altres entitats culturals del poble (APA, Card en Festa i escola Card) i hi ha hagut un intercanvi d'opinions. Després d'una sèrie de gestions hem elaborat un document-peticció demanant a l'Ajuntament que realitzi els tràmits pertinents per a la creació i posada en funcionament de l'Escola.

Recordau que el Centre Musical estarà obert a tots els interessats per la música, tant si són nins, nines com adults.

Seria el nostre desig que aquesta mica d'informació servís per animar a molts de joves i al.lotes a col.laborar amb noltres a dur aquesta tasca a terme.

Centre Musical

Sant Llorenç

Avui feien festa tots els oficis que havien d'intervenir amb foc com a element principal: terrissers, vidriers, forners i altres oficis. Creien que si celebraven la festa de sant Llorenç restaven immunitzats d'incendis per tot un any i així asseguraven que la feina no els sortís esguerrada i defectuosa per causa del foc.

Hom creu que el dia d'avui és el més calorós de l'any, puix que a l'escalfor pròpia del sol en aquest temps se suma encara l'ardència de la foguera on fou cremat el màrtir. Hom creu també que si en aquest dia se cerca bé per terra, especialment en punts terrosos o arenosos, troba engrunetes de carbó, restes de la foguera on fou sacrificat el sant. Aquestes engrunetes de brasa tenen virtut per a preservar de cremades.

Els infants que, durant set anys seguits, el dia d'avui no mengen sinó fruita, precisament sense pelar, i beuen només aigua amb carbassa o un altre recipient que no hagi tocat per res metall ni cap altre element passat pel foc, adquireixen el do i la virtut de poder guarir cremades posant-hi saliva o llepant-les. Les persones que posseeixen aquest do reben el qualificatiu de "fogueters"; abans hi havia molt d'interès a adquirir aquesta facultat curativa.

Els carboners i els bosquerols creuen que la llenya tallada el dia d'avui i durant la vuitada crema molt més que l'altra i que és la millor per a fer-ne carbó. Moltes fustes que no són aptes per a fer-ne carboneres, si es tallen dins aquest període produeixen un carbó excel·lent.

Els moliners de vent de Mallorca invoquen Sant Llorenç per patró. Li demanen que faci bufar el vent amb mesura, proporció i intensitat convenients perquè el molí rodi bé i sense estrall. En la torre dels vells molins de vent i en la part superior de la porta era freqüent veure una estampa de Sant Llorenç pintada damunt de rajoles.

Els nostres avis tenien per pecat menjar ous perquè Sant Llorenç fou rostit amb una foguera feta de clofolles d'ous; d'ací que hom tingui per pecat i de molt mal avenirany cremar les closques dels ous.

Per la marina creuen que avui és dolent banyar-se al mar o en algun corrent, perquè cada any el dia d'avui s'ofega una persona de les qui es banyen.

(Del "Costumari Català")

Està ben vist i comprovat i és públic i notori que Sant Llorenç no és un poble com els altres, que té una personalitat pròpia que el caracteritza i el distingeix de la resta de les viles. És un poble entròpic -entropia és la magnitud que mesura el "grau de desordre" que té un sistema determinat-, o, si voleu, l'excepció que confirma la regla. Quan pertot arreu tenien batles de UCD, el nostre era socialista; quan els socialistes dominen les ciutats importants -i Sant Llorenç ho és, important-, nosaltres en tenim un de dretes; quan l'estiu és l'època de descans polític, aquí no donam abast als esdeveniments. Per això, a la tornada de les vacances ens hem trobat amb una quantitat desorbitada de notícies, successos i rumors que ens han omplit les orelles, notícies, successos i rumors que, per tal de contribuir a conservar aquesta entropia, donarem mesclats als nostres lectors. Vet-los-ací:

En Falera proposa als caps de llista que en Busco se'n vagi a ca-seva fins a les vinentes eleccions municipals i mentrestant ell se'n cuidarà de la batlia. Naturalment els altres no hi vénen a bé, però la qüestió és que en Busco no compareix per la sala i en Falera seu a la seva cadira.

Els cassiners, que sempre es queixaven de que els vells no bevien res, ara es planyen perquè han muntat un local social i tenen begudes pròpies.

Les forces vives del poble es foteren la part més gustosa del bou i donaren les més xereques a la gent. Per cert n'hi va haver que no se saberen comportar i s'afuaren al menjar com si estassin morts de fam. No semblava que fossin d'un dels pobles més rics de Mallorca.

Segons rumors, els meus fills guanyaren un premi a les carreres perquè tenien "enxufe". A més d'"enxufe" també devien tenir molt de fil, perquè estaven a més de 700 quilòmetres de distància.

Al diari "Ultima Hora" dedicat a les festes, entre d'altres disbarats un periodista deia que la política del nostre Ajuntament era "clara i transparent".

No sabia dir perquè, algun municipal fa política subterrània contra l'Associació de la Tercera Edat. Deu posar les fòbies particulars davant el bé col·lectiu.

En Taverneta, el Director General de Consum, que també va venir a consumir bou, va dir a un llorenç: "Au, Pedro, vine a menjar avui que és de franc".

"De franc només ho és per vostè, que a nosaltres mos costarà molts de milions sa festa", li va contestar en Pedro.

Un bon grapat de llorencins, mitjançant la secció de "Cartes al director", demana la dimissió del batle. Personalment no havia conegut mai a Sant Llorenç un batle tan impopular com l'actual.

S'estan fent passes per crear un grup ecologista de la banda del Llevant, amb gent de Sant Llorenç, Son Servera, Cala Millor, Cala Bona i sa Coma.

El regidor de Unió Mallorquina, partit que va expulsar el batle per no seguir la seva línia d'actuació, li ha fet costat en tot i pertot d'ençà que ja no milita a les seves files. Per això no importava expulsar-lo.

Flor de Card s'ha adherit al II Congrés Internacional de Llengua Catalana, que se celebrarà durant l'any 1986, vuitanta anys després del primer.

Els grups de l'oposició asseguren que si el batle no dimiteix començaran a posar-li denúncies davant el jutjat. Si ha fet coses mal fetes i ho poden demostrar és el camí adequat en un estat de dret.

Una bona partida dels jovenells que havien insistit perquè duguessin "La Unió", a l'hora d'entrar a la berbena s'hi aficaren d'magat per un portal de ca un d'ells. Si tot-hom ho fés així costarien molt les festes.

I parlant de botar barreres, el batle havia assegurat públicament que fins i tot ell hauria de pagar l'entrada, però n'hi va haver que el veren que s'aficava sense passar per taquilla.

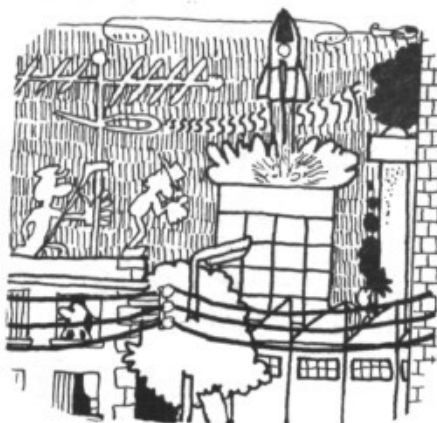
Per dia sis de setembre està previst un ple per debatre la Moció de Censura al batle que l'oposició ha presentat. Malgrat tot, emperò, s'espera que la situació no canviï.

Josep Cortès

ETELAND

L'Antic

Fi.

El ferrer, segons una auca set-centista d'ofici.

Quan el nostre poble de Sant Llorenç era més petit que ara hi havia fusters i ferrers que arreglaven les rodes dels carros i feien llandes de ferro per posar-les-hi. El dia que ho feien era una festa. En el carrer de la Fermesa -avui Santa Maria de Bellver-, a la ferreria antiga de Ca'n Bernat Xaret s'hi reunien els fusters Mestrè Tomeu Sureda, en Garrit, en Tomàs Llevorim i els ferrers de Ca'n Sorrilla, l'amo en Joan Comare, l'amo en Pedro Comís, el Ferrer Nou i d'altres que ja han passat a l'Eternitat. Allà, enmig del carrer posaven uns ferros redons, els omplien de flocs de fusta, llenya i carbó i, quan estava ben encès, hi posaven la llanda de ferro fins que tornava ben vermella.

Ja tenien les rodes de fusta preparades i unes portadores plenes d'aigua damunt uns bancs. Començaven a picar i a posar la llanda, que quedava ben estreta a la roda. En el carrer s'aturava el tràfec i els carros no podien passar per mor del foc. Després alguns d'ells tiraven poalades d'aigua damunt la roda perquè no es cremàs, aigua que corria per tot el carrer fins arribar a la Plaça Vella. Allò era com una festa. Hi compareixien tots els al.lots del poble per veure estrènyer rodes i posar llandes. Sentíem allò que avui ja no sentim: els cops del martell damunt l'encruia. Ja no veim la fornall on posaven el ferro que sortia flamejant, la manxa d'on sortia el vent per encendre el carbó... Quants de records d'aquells costums que ja no tornaran...!

Una altra cosa molt típica era quan havien de ferrar els cavalls, muls i someres. A la ferreria de Ca'n Xaret era un gust veure com aquells animals es movien. Un al.lot, un menestral jove, amb una coa pos-tissa de cavall anava espolsant les mosques

perquè no els molestassin. Quan començaven a ferrar-les, que les netejaven les potes i les posaven les ferradures noves calentes, hi havia cans perduats que es movien entorn de les bísties i feien destraleig amb l'amo i amb el mestre ferrer. Solien acudir a cercar el menjar podrit que havien tallat de les potes. Si en queia qualcun i el podien agafar li penjaven una llauna a la coa i li feien pendre el trot. Aquell animal, as-sustat, començava a córrer per amunt i per avall del carrer ginjolant i lladrant fort. Eren uns divertiments que et feien riure i gastaves pocs dobbers. Ara els carros s'han convertit en automòbils -fins i tot els pocs que queden duen rodes de goma- i així va passant el temps.

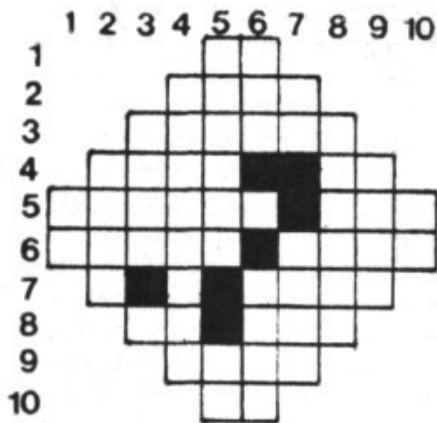
El ferrador, segons una auca valenciana d'ofici.

Quan venien els temps de la sembra del camp, el vespre, després d'haver treballat tot el dia duien la rella a ca'l ferrer perquè l'acerassin i així s'aficàs més dins la terra i fes més bon llaurar. Avui la cosa també ha canviat. Els pagesos han comprat tractors i maquinària més lleugera per poder treballar millor.

Quan era el temps, aquell estol d'homes i dones anaven a entrecavar el blat i les faves, a arrabassar l'herba i a cuidar el seu camp. Pel mes de maig, que tot estava florit, no hi mancaven aquelles roselles vermelles que adornaven el camp. Avui, amb la nova maquinària, la mateixa batedora et sega i et recull tota l'anyada.

Demanem a Déu Pare Nostre Senyor que ens envii bona anyada per poder-nos alimentar durant tot l'any, i que no ens falti el pa de cada dia.

Santuari del Castañar
Germà Francesc Clapés

MOTS CREUATS

HORITZONTALS.- 1.-Ès el femení de l'adjectiu possessiu "mon". 2.-Font d'inspiració del poeta. 3.-Qualitat de fat. 4.-Dècim. Negació. 5.-Pudent. Lloc on es produeix l'eco. 6.-Ès la tercera persona del pretèrit imperfet del verb anar. Ès diu d'un conjunt de coses amassa. 7.-Vocal. Nom de lletra. Licor aromatitzat amb anís. 8.-Terminació verbal. Es diu de la peça de vestir més llarga i folgada que el gipó. 9.-Aceptfar. 10.-Article definit masculí.

VERTICALS.- 1.-Aliment. 2.-Muntanyola de sorra amuntegada pel vent. 3.-Ovella fecundada. Vocal. 4.-La dona del masover. 5.-Qualitat de mut. Preposició. 6.-Fig. Persona d'enteniment obtús, no gens intel·ligent. Nom de lletra. Establiment de caritat on s'allotja gent desvalguda. 7.-Cara del dau marcada

amb un punt. Marxar. 8.-Relatiu o pertanyent a l'anèmia. 9.-Posta d'un astre. 10.-Pinyol de l'oliva i altres fruits.

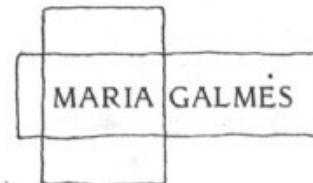
SOPA DE LLETRES

E S G L E S I A P O U
A B C H K L M N R O R
D E I J N O P S N T A
Ç N E R O L L T N A S
F F A R R T P O A S S
E G K I D A R F R E A
M L A L I D A G E L D
E A B E N R T C R M R
N S E D A N I O A S A
I E S T S E J U E R C
A T O L S A C A L D E
S N T E M K O R Z N Y

Dins aquesta sopa de lletres hi trobareu els noms de deu carrers del poble.

FUGA DE VOCALS

H _ M _ G R _ N , Q _ _ N _ T S _ R P R _ N G _ _ S P _ R
L ' _ N V _ J _ , R _ C _ R D _ Q _ _ L ' _ L Z _ N _ N _
F _ _ M B R _ P _ R Q _ _ V _ L S _ N _ P _ L _ S _ _
B R _ C _ T G _ .

ENDEVINALLA.

Què és una cosa
que de dins és pelut
i té colors per fora.

SOLUCIONS

FUGA DE VOCALS

Home gran, quan et sorprenguis per l'enveja, recorda que l'alzina no fa ombre perquè vol sinó pel seu bran-
catge.

ENDEVINALLA

Es un matalàs.

MOTS CREUATS

M A
M U S A
F A D E S A
D E S E
P U D O S A
A N A V A
A R A
A D I R
E L

FUGA DE VOCALS

E S G L E S I A P O U
A B C H K L M N R O R
D E I J N O P S N T A
Ç N E R O L L T N A S
F F A R R T P O A S S
E G K I D A R F R E A
M L A L I D A G E L D
E A B E N R T C R M R
N S E D A N I O A S A
I E S T S E J U E R C
A T O L S A C A L D E
S N T E M K O R Z N Y

CLÍNICA VETERINARIA

Hernán Cortés, 3
MANACOR
T. 554265

Burgues, s.n.
FELANITX
T. 581579

ELECTRICITAT DE L'AUTOMÒBIL
Telèfon 569067 * SANT LLORENÇ

Què fa el Consell Insular en Cooperació i en Ordenació del Territori

La cooperació entre el Consell Insular de Mallorca i els ajuntaments és molt àmplia i es concreta a través del pla d'obres i serveis que proporciona a la població tota aquella infraestructura i tots aquells serveis que contribueixen al benestar social i que afecten primordialment el medi rural o el semi-urbà.

Els plans d'obres i serveis es classifiquen en:

- 1.—Obres d'infraestructura hidràulica (provetment, distribució i sanejament).
- 2.—Obres d'accessibilitat (construcció i conservació de vies).
- 3.—Obres d'electricitat rural.
- 4.—Obres de servei telefònic al medi rural.
- 5.—Obres d'equipament de nuclis (pavimentacions, urbanitzacions, cementiris, enllumenat públic, centres socials, assistencials, etc).

També es redacten els projectes tècnics que sol·licitin els municipis.

El 39% de la xarxa viària de Mallorca és propietat del Consell Insular de Mallorca que s'encarrega de les obres de conservació, repintada i neteja de cunetes. També són en fase de projecte diverses obres d'ampliació de carreteres.

En relació a l'ordenació del territori, els ser-

veis tècnics emeten informes sobre els plans generals, parcials i altres instruments de planejament en relació amb el pla provincial vigent.

Ha creat i manté el Servei de Prevenció i d'Extinció d'incendis i Salvament, en règim de col·laboració amb els ajuntaments.

Aquest servei té quatre parcs principals amb infraestructura tècnica i humana àmplia i els parcs auxiliars que complementen l'acció dels principals. Es preveu la creació de parcs locals a la resta dels municipis. S'hi destina una inversió global de 735 milions de pessetes.

Consell Insular
de Mallorca
of. Palau Reial, 1

ESPORTS

SOLER »« PONT

Carrer Nou, 35 T.569310 SANT LLORENÇ.

POLLASTRES
ROSTITS

Sureda, 1
Telèfon 570624

LLIBRES I PAPERS

Bearn

Silenci, 7
MANACOR

- * MATERIAL FOTOGRÀFIC
- * ARTICLES DE LABORATORI
- * FOTOGRAFIES DE MARGALIDA MOREY

S'ESTUDI

General Mola, 11-E
(Baix de's Cos)

Tel. 55 40 78 MANACOR

No és gens estrany el costum d'enterrar els morts vora el nucli de comunicació espiritual. Tal com si es volgués apropar una miqueta, des de la Terra, les ànimes a la Glòria.

Els ossos descoberts, no fa gaires anys, quan la CTNE estenia la seva xarxa de fils i també el nom: "LLOC SAGRAT" indueixen a pensar en l'existència d'un primitiu cementiri a l'esguard dels murs de la Parròquia.

Per varies generacions de gent el Lloc Sagrat representà un lloc vital, un centre neuràlgic de relació ("mos veurem p'es Lloc Sagrat!"). I no és estrany, car reunia una sèrie de condicions bàsiques: la seva relativa altura li possibilitava la funció d'atalaia sobre la plaça, les gruixudes pedres de les parets tenien les dimensions escaients per posar-hi les anques, dos oms que donaven una relativa ombra a l'estiu i bona part del recinte era de terra forta.

¿Què possibilitava tot això?

Abans o a la sortida de missa era punt d'encontre. En els diumenges de calma, asseguts sobre les pedres amb les cames penjant, feia un assolellar-se d'àngels, a més de que, per l'altura, podies veure i eres vist.

L'empedrat, amb els quatre clots que anyalment permetien sustentar l'engalanament que es feia -murta, pi, roses de paper- de l'entrada del temple, era un centre de jocs d'horabaixa: els quatre clotets, versió llorençina d'aquell joc universal que és "els quatre cantons".

I els oms, en cas d'avorriment, sempre permetien l'exercici muscular, el mostrar la força i l'enginy de la pujada, o la valentia del bot a la baixada.

Però, per a mi, la part del Lloc Sagrat més entranyable era la part de ponent, on el sòl era de terra. En els horabaixes d'estiu, i també els matins, no era gens estrany trobar-hi tres, quatre o cinc grups d'al.lots que jugaven a bolles -a toc-i-pam, es clotet...- o a brun amb una pilota de goma verda. I de quan era més petit, quan els jovenells portaven encara calçons amb bufes, record perfectament aquells jocs -que aiximateix resultaven espectaculars- de "reieta" els diumenges de matí, a la sortida de "l'Ofici".

Imatges mentals d'un Sant Llorenç d'ahir que tenia, en el Lloc Sagrat, un centre de reunió, de jocs... de comunicació.

Per tot això no és gens estrany que na Maria Febrer Gayà i les seves amigues triassin, instintivament, aquest racó per fer-se la fotografia. Indubtablement en els fons d'alguns calaixos llorencins s'hi trobarien un bon grapat de fotografies on es veuria el Lloc Sagrat.

Arribà el turisme, els dobbers i les ganes de fer coses, a vegades, dissortadament, amb uns criteris molt personals i radicals (allò de "borrón y cuenta nueva") i el Lloc Sagrat es convertí en el jardí de l'Església i allò que encara és més important un "centre de comunicació i convivència" en un "lloc de pas" -Fixau-vos que la gent "passa" per sobre la pedra picada del jardí, però "està" sobre la voravia, en el carrer, assegurada a la paret exterior del jardí-.

Altres pobles -Montuiri, Vilafranca...-, de manera més modesta però potser més encertada, han sabut servir els llocs tradicionals.

Guillem Pont